

95. Ibrány, Rákóczi Tsz.**(KÖH 51564)****(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő, I**

2013. március 12-én bejelentés érkezett a nyíregyházi Jósa András Múzeumba, hogy Ibrány határában emberi csontokra bukkantak. A Múzeumot Tajthy Tamás ibrányi rendőr értesítette. 2013. március 13-án a bejelentő kalauzolásával megnéztük a területet.

A vizsgált terület egy K–Ny tengelyű homokdombon található. Felszíne szántott, a frissen felázott talaj régészeti megfigyelésre ideális volt. Az emberi csontok egy rókalyuk közvetlen közelében kerültek elő, feltehetően az állat ásta ki. A rendőrséget a gátőr értesítette. A rendőrök, a helyi orvossal együtt siettek a helyszínre. Tajthy Tamás elmondása szerint az emberi csontok a rókalyuk körül mintegy 5 m-es sugarú körben szanaszét hevertek. A megtalálók a maradványokat egy kupacba hordták össze, eredeti helyzetben egyetlen darabot sem találtunk. A leletek elcsomagolásánál derült ki, hogy legalább 2 csontváz – két koponyatöredék (az egyik talán nő) – maradványait keverték össze.

A sír (kettős temetkezés?) közvetlen környezetében kiterjedt, a leletsűrűség alapján igen intenzív őskori település található. A szántásban obszidián- és kovatöredékeket, kézzel formált cserpeket gyűjtöttünk. A leleteket a Jósa András Múzeumba szállítottuk.

A kutatás a 045813 – 16 hrsz.-ú telkekre terjed ki. A csontvázak a 0458/15 hrsz.-ú telken jelentkezték.

A régészeti helyszínelésen kint járt Tajthy Tamás rendőr, Vízler Csaba ásatási technikus és Scholtz Róbert régész, a Jósa András Múzeum alkalmazottai.

SCHOLTZ RÓBERT

96. Igal határa**(Somogy megye) Ő, Ró, Kö**

Kerületi-dűlő (KÖH: 59364): 2013. december 13-án helyszíni szemlét és terepbejárást végeztünk Igaltól D-re, melynek célja az 1980-as években Berta Gyula által beszolgáltatott vaseszközlelet helyének azonosítása volt. A találó elmondása szerint, ahol előkerültek a leletek, ott még voltak más tárgyak is a földben, csak azokat nem szedte ki.

GPS koordináták alapján szisztematikusan átnéztük a lelet feltételezett előkerülési helyét, azonban néhány kisebb vastárgyon kívül más nem került elő. Érdekeség még, hogy a lelet előkerülésének helye körül csak középkori kerámiákat, néhány őskori kerámiatöredéket, valamint néhány kisebb középkori vastárgyat találtunk, római korit nem (a 2008-as bejárás³⁰ során őskori, urnasiros kultúrához tartozó, római kor, Árpád-kori és késő középkori leleteket találtak). A lelőhelyen számos frissen szántott középkori objektum foltját lehetett megfigyelni (kemencék, épületek, gödrök), valamint elég intenzíven jelentkeztek kerámiák.

Kerületi-dűlő 2. (KÖH 88109): Az előbbi lelőhelytől É-ra, a Rozbéti-vízfolyás mentén, annak K-i oldalán leleteket találtunk, amelyek egy új, eddig nem ismert lelőhelyhez köthetnek. A lelőhely nem túl intenzív, kevés kerámiát tudunk gyűjteni, egymástól elszórtan, több helyen. A lelőhelyen az alábbi korszakok kerámiáit találtuk meg: őskor, római kor, középkor.

Valamint találtunk egy kisebb salakdarabot, néhány bizonytalan korú fém tárgyát és egy fél orsógomb töredékét.

Munkatársak: Őszi Zoltán és Borzavári Balázs múzeumpedagógusok, Horváth Péter informatikus.

VARGA MÁTÉ

97. Iharos, Dobola**(KÖH 84497)****(Somogy megye) Kk**

A Csurgói kistérségben a szélessávú optikai körzethálózat fejlesztéséhez készült előzetes régészeti dokumentáció részét képező terepbejárást 2013. június 25.–június 27. között végezték el az MNM NÖK munkatársai. A terület sávos bejárása a tervezett nyomvonal tengelyétől 50-50 m-es sávban történt, mely összesen 19 régészeti lelőhelyet érintett. A vizsgált szakaszok mezőgazdasági művelés alatt álló területein változó feltételekkel és eredményességgel lehetett a terepbejárást elvégezni.

Iharostól D-re, a Somogyicsicsóra vivő földút K-i oldalán magasabb kukoricatáblában, rossz megfigyelési viszonyok között két késő középkori peremtöredéket és néhány oldaltöredéket találtunk. Ezek egy új, korábban ismeretlen lelőhelyet rajzoltak ki. Többszöri átnézés ellenére sem lehetett a lelőhely széleit pontosan meghatározni a növényzeti fedettség miatt.

Munkatársak: Melis Eszter régész és Lakatosné Sövegjártó Erika technikus.

TOKAI ZITA MÁRIA

Iharos, Temető**(KÖH 73253)****(Somogy megye)**

A lelőhelyen 2011–2014-ben végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2014. év jelentései között.

98. Iregszemcse határa**(Tolna megye) Ő, Á, Kö, Ú, I**

Iregszemcse község szennyvízcsatornázása és szennyvízelvezetése régészeti felügyeletét május 22. és október 21. között végeztem.

Arany-kert (KÖH 23350): A szennyvíztelephez vezető löszméllyút nyomvonalában történt nyomóvezeték-, illetve erőszáramú kábelfektetés során, majd a nyomvonal kiszélesítéséhez kapcsolódó humuszolás idején régészeti leletet vagy jelenséget nem észleltem, az elkészült út rézsús falában azonban mintegy 25 m hosszan 6 átvágott Árpád-kori objektumot (3 szabályos és 1 alakatlan gödröt, továbbá 2 cölöplyukat) dokumentáltam a 0+195 és a 0+220 szelvények között. Minimális kerámia csak egy jelenség metszetében mutatkozott, de betöltésük, jellegük alapján összetartozásuk kétségtelen. A szennyvíztelep lapos fekvésű völgyben készült, a két nagy méretű munkagödör falaiban újkori, téglatörmelék rétegeket figyeltem meg, a mélyút rézsújának lábánál pedig átégett objektum (talán téglaegető gödör?) megbolygatott részletét dokumentáltam. A területen 1771-től kezdve a 19. század végéig több térkép is téglaegetőt jelöl.

Damjanich utca (KÖH 87351): az Ireg-patak Ny-i felén, az utca D-i részének Ny-i oldalán, a Dózsa György utca legalsó telke mentén a munkagép ismeretlen korú emberi csontváz összetartozó lábszárcsontjait hozta a felszínre távollétemben, amelyeket a munkásoktól gyűjtöttem be.

József Attila utca–Dózsa György utca (KÖH 87349): a felügyelet legjelentősebb eredménye a középkori Ireg falu kiterjedésének lokalizálása. A József Attila utca É-i oldalán ástott gerincezeték teljes hosszán, a Dózsa György utcai torkollattól a református gyülekezeti házig, mintegy 400 m hosszúságban 26 középkori települési objektum (főként gödör) került elő. A jelenségek a református templom telke (József A. u. 6. sz.) előtti szakaszon sűrűsödtek, itt kb. 40 m hosszan 13 objektumot különítettem el. Leletanyag csak minimális mennyiségben került elő belőlük. A középkori falu ennél nagyobb területen feküdt, Ny felé kis részben a Dózsa György utcában is folytatódott, a legszélső objektumokat a 38. sz. ház előtt rögzítettem. A középkori település DNy-i szélét jelezheti a Batthyány utca 12. sz. ház előtt a kidobott földből gyűjtött szórvány peremtöredék.

Okrádi-halastó (alsó) (87343): június 6-án az Iregszemcse-ről Hékiútpusztára vezető kövesúttól D-re, az Okrádi-patakon létesített halastó Ny-i felén, az alacsony vetésben néhány nagyobb őskori edénytöredéket találtam.

Okrádi-halastó (felső) (KÖH 87345): az említett út É-i felén, az Okrádi-patak két ágán létesített Y alakú halastó D-i részének K-i oldalán, az út és a tó közti földnyelven, alacsony napraforgóban néhány vastag falú, jellegtelen őskori kerámiát gyűjtöttem.

K. NÉMETH ANDRÁS

**99. Isaszeg, Bikas-tó
(MRT 11. k. 13 / 16. lh., KÖH 26099)
(Pest megye) Ó, B, Szk, I**

2013. március 4. és május 3. között mentő feltárást folytattunk Isaszeg 16. lelőhelyen. A mentő feltárási előzménye a Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága által 2012. november 27. és december 2. között Isaszeg határában, a 0130/3 hrsz. területen végzett régészeti szakfelügyelet volt, amelynek nyomán nyilvánvalóvá vált, hogy a szennyvíztisztító telep tervezett bővítése érinti az ismert régészeti lelőhelyet. A terület Isaszeg város Ny-i határában, a Rákos-patak ÉNy-i mellékvíze mellett emelkedő, É–D-i irányú dombháton fekszik. A mentő feltárást során egy leendő út és négy leendő épület helyén összesen 4000 m²-es területet tártuk fel és 210 régészeti objektumot bontottuk ki. Közülük késő bronzkori volt 191 gödör, 4 árok, 1 kemence, 1 edény (objektum nélkül, az altalajon); kora vaskori volt 1 ház. Feltártunk továbbá 2 őskori zsugorított temetkezést és 10 bizonytalan korú (őskori?) gödröt.

A késő bronzkori gödrök között megtalálhatóak voltak a mély, méhkas alakú tárolóvermek, sekélyebb hulladékgödrök és a szabálytalan alakú, változó mélységű gödörkomplexumok, amelyek agyaggyerő gödrökként funkcionálhattak. Az árokok közül 3 egy – a DNy-i részen kettős – körárokrendszer részei lehettek. Ennek a körárokrendszernek csak egy kisebb része esett a feltárt területre, így funkcióját nem sikerült kideríteni. Feltártuk egy boltozatos, agyagtapasztásos kemencét is, amelynek platniját kerámiatöredékekkel rakták ki.

A késő bronzkori objektumokból igen gazdag leletanyag került elő. Több gödörből a *pilinyi kultúra* jellemző kerámia-típusának, a kis talpon álló, nyomott kettős kónikus, árkolt vállú, kihajló peremű edénynek a töredékei bukkantak elő. Ezekon kívül kihajló peremű tálak a nyakat áthidaló kis füllel, keskeny, árkolt vállú, kihajló peremű tálak, behúzott peremű tálak, csészék, miniatűr edény, nagyobb méretű urna alakú edények, síkozott peremű edények, fazekak töredékei és igen

nagy mennyiségű házi kerámia került elő. Nyolc gödörben több (3–14 db) ép, vagy majdnem ép edényt és további nagy mennyiségű edénytöredéket tártunk fel. A kerámiaanyag mellett nagyszámú agyageszköz (elsősorban gúla alakú szövőszék-nehezékek, valamint orsógombok, kocsikerékmodell), igen sok egész és töredékes örlőkő, néhány pattintott kőeszköz, csont-eszközök, valamint állatsontok (köztük több vadkanagyar) kerültek elő. Egy gödörbe dobálva több szarvasmarha(?) (min. három egyed) csontjait találtuk. Három gödörből embercsontok (koponya, arckoponya töredéke, állkapocs) is kerültek elő. Szinte valamennyi objektumban találtunk paticstőredékeket, köztük sok az áglyenyomatot darab. A település objektumaiból több bronztárgy (árok, tűk, spirálsövek) is előkerült, kiemelkedő darab egy áttört díszítésű, nyeles bronzborotva és két kőöntőforma töredéke.

A MRT 11. kötete szerint a lelőhelyen korábban az urnamezős kultúrába tartozó kerámiatöredékeket gyűjtötték. Jelen ásatás során a késő bronzkorban általános formákon kívül több, a pilinyi kultúrára jellemző edény és töredék került elő, így a települést és a leletanyagot ez utóbbi kultúrába sorolhatjuk.

A késő bronzkori telep és sír mellett feltártunk még egy földbe mélyített *kora vaskori (szkíta)* házat, két pontosabban nem datálható őskori zsugorított csontvázat és 10 bizonytalan korú (valószínűleg őskori) gödröt.

Munkatársak: Bózsza Anikó, Farkas Zoltán régészek, Szócs Péter geodéta.

PATAY RÓBERT

**100. Jágónak, Bozót-dűlő, Dárói-rét
(KÖH 87341)**

(Tolna megye) Kő

Május 24-én a Kapos árterébe É-i irányba félszigetként benyúló földnyelven, a Dáróvár K-i oldalán folyó patak Ny-i oldalán, alacsony kukoricában szórványosan középkori kerámiát gyűjtöttünk, nagyjából a 120 m-s szintvonalig. A lelőhely az innen DK felé kb. 500 m-re fekvő vár Dáró nevű váralja településének helyét jelezheti. A lelőhely bizonyára a dűlőúttól D-re, az erdőben is folytatódik. Miklós Zsuzsa 2000-ben ettől kissé DK-re, a patak K-i felén emelkedő dombon talált Árpád-kori és középkori cserepeket.³¹ A két lelőhely összetartozhat.

Munkatárs: Máté Gábor (PTE).

K. NÉMETH ANDRÁS

**101. Jánosháza, Erdődy-Choron kastély
(KÖH 41967)**

(Vas megye) Kk, Kú

2013. december 11–12-én a jánosházi Erdődy-Choron kastély tetőzetének felújításához kapcsolódó régészeti szakfelügyeletet láttunk el, melynek során a 15. század végén épült nemesi udvarházból a 16. században átépített erődített kastély K-i, Ny-i és É-i szárnya mellett végzett földmunkákat kísértük figyelemmel.

A Ny-i oldalon az épület falától 100–110 cm-re, 30–40 cm szélességű, 80 cm mély árkot ástak, amely 268 cm hosszan egy késő középkori kőfalat érintett. Az épített emléket a kivitelezők kérésünkre a csapadécsatornával K-i irányban elkerülték.

31 RKM 2000, 155. Kapospula, Szőlőhegyi külső tanyák lelőhelyével